

Abstraktní umění po roce 1945 v Evropě a USA

- konec druhé světové války, rozdělení světa mezi západem a východem, rozdělení Evropy – železná opona, rozdělení Německa
- v roce 1945 založena Organizace spojených národů, prudký nárůst vlivu USA po druhé světové válce
- pád koloniálních velmocí – samostatnost získávají kolonie v Asii a Africe

Abstraktní umění

- abstraktní umění vzniká ve 20. století, jeho přímým předchůdcem a inspirací byl kubismus
- během 20. století se s abstraktním uměním setkáme v řadě dílčích výtvarných stylů –
  - do 1945 - konstruktivismus, neoplasticismus, Bauhaus, rayonismus, suprematismus
  - po 1945 - kinetismus, op-art, abstraktní expresionismus, lyrická abstrakce, minimalismus, akční malba
- vznik abstraktního umění je spjatý s experimentováním ve výtvarném umění, s vědními objevy na poli optiky, fyziky, psychologie (při aplikaci poznatků vědních oborů sehrála velkou roli i literatura a hudba)
- abstraktní umění lze rozdělit do dvou proudů
  - 1. proud – **nevychází ze skutečnosti, není vázán na určitý objekt**
  - 2. proud – **vychází ze skutečnosti, kterou výrazně zjednodušuje, nezobrazuje ji konkrétně**

Lyrická abstrakce

- lyrická abstrakce vznikla v 60. letech 20. století v Evropě, splývala s abstraktním expresionismem
- obrazy tohoto umění vyjadřovaly lidské pocity, byly spontánní, **umělci malovali v hluboké meditaci**
- na plátnech pracovali s iluzí prostoru a používali air-brush - nanášení kapaliny stříkáním na povrch plátna
- **významný představitel - Hans Hartung**, německé národnosti, žijící v Paříži, tvorba byla blízká orientální kaligrafii

Abstraktní expresionismus

- vznikl po 2. světové válce ve Spojených státech, je prvním samostatným uměleckým směrem vzniklým v Americe, největší rozkvět v 50. letech v New Yorku (Vasilij Kandinskij – uznávaný zakladatel moderního abstraktního expresionismu, zemřel 1944)
- zahrnuje různé malířské styly, se silným citovým obsahem, je reakcí na americkou poválečnou společnost
- abstraktní expresionisty můžeme dělit do dvou skupin:
  - **akční malířství** - kladen důraz na akt malířské tvorby, podobnost s tachismem, obraz je obrazem emocí při tvorbě díla, akční umělci barvu na plátno **rozlévají, stříkají, nechávají volně stékat** - barva je odrazem pohybu malíře
    - **Jackson Pollock**, revolučním způsobem změnil představu o výtvarném umění a kompozici, obrazy bez konce a začátku – všechny části obrazu jsou si rovny – obraz **One, number 31**
      - drippingové malby (dripper – odkapávač) – vrstvení stříkaných barev, živá „show“, která se pojila s jeho tvorbou, je některými uměleckými kritiky řazena částečně pod happenin
    - **George Matieu** - umísťoval plátno do svislé polohy a následně se na něj často s rozběhem vrhal, velkými gesty cákal barvu na plátno; tvořil i v divadle před obecností
    - **Mark Tobey** - na rozdíl od výše zmíněných umělců se Mark Tobey zajímá mimo vytváření díla také o výsledný umělecký produkt; malba je pro něj prostředkem pro komunikaci, jeho tvorba je spojována s meditací
  - **malíři barevných polí** – díla jsou tvořena velkými barevnými plochami, bez výrazných kontrastů, plátna obřích rozměrů mají diváka ohromit, vyvolat pocit izolace
    - **Mark Rothko** – malíř barevných polí, v roce 1948 začal vytvářet rozměrná plátna, se dvěma či třemi bloky barev, maloval velkoformátová vertikální plátna – chtěl zcela pohltit diváka a zatáhnout ho do procesu malby (trval také na přesné vzdálenosti 46 cm, ze kterých měly být jeho obrazy prohlíženy, aby byla zachována jejich intimita, aby byl divák ohromen a přenesen do světa neznáma), obraz **Bílá nad červenou**
    - **Barnett Newman** - tvořil obrazy se svým charakteristickým znakem – vertikální zipovitou čarou, řada Newmanových obrazů byla čistě abstraktní a neměla jména, Newman je pojmenoval později podle specifických událostí, které se k nim vázaly
    - **Clyfford Still** - jednou z hlavních postav amerického abstraktního expresionismu, jeho tvorba byla definována jasnými barevnými plochami, které byly fragmentovány záblesky barev, které narušovaly jejich jednoduitost, Stillova plátna nezobrazovala žádné objekty, soustředila se pouze na aranžování barev v různých formacích.

Tachismus

- tachismus (z francouzského tache, skvrna) - **je francouzský styl abstraktní malby** (40. a 50. letech 20. století) (samotný výraz byl použit poprvé zřejmě roku 1951) - evropský protiklad k americkému abstraktnímu expresionismu.
- typická byla spontánní práce s štětcem blízka akční malbě (automatické tvorbě téměř bez jakékoliv kontroly ze strany umělce), malbou přímo z tuby, čmárání připomínající kaligrafii
  - **Wols** - Alfred Otto Wolfgang Schulze (zemřel 1951 v Paříži na otravu ze zkaženého koňského masa) byl německý malíř a fotograf, obraz **It's All Over - The City**

Informel

- vyjadřuje spontánnost projevu a svobodu - informel – **informální, ne-formální, bez formy** – zahrnuje negeometrické abstraktní směry – **patří sem lyrická abstrakce, tachismus a art brut**

Art brut

- silné vrstvy barev jsou na obrazech často **doplňeny materiály dosud vnímanými jako nevýtvarné**: štěrkem, pískem nebo sádkou.
- kompozičně pracuje s nejjednoduššími abstraktními tvary (čtverec, čára), které expresivně dotváří
  - **Mikuláš Medek, Kleště**
- informel je spojován s uměním **Art Brut** - **syrové umění, které tvoří lidé s duševní poruchou nebo umělci tvořící v spiritistickém transu**
  - **Jean Dubuffet – Načmáraný – Art - brut**

Kinetické umění

- je rozsáhlá umělecká činnost, která využívá pohyb (vztah mezi pohybem, prostorem, světlem)
- vznik 20. století v Evropě
- kinetické umění vychází z fyziky a dynamiky v přírodě - závan větru, otřesy, magnetické pole, pohybující se barevná světla – lasery, účinek vzácných plynů a rtuťové páry.
- kinetická konstrukce má pohyblivé části, které mohou být rozpohybovány prouděním vzduchu, rukou umělce nebo pozorovatelem, motorem
  - **Alexandr Calder**, tvůrce objektů tzv.:
    - **mobil** – pohybující
    - stabil - nepohybující

Op – art

- zaměřen na nedokonalost lidského oka, jak lze oko oklamat a vyvolat dojem pohybu
- vyjadřuje dojem pohybu, zrcadlení, prostoru, rotace pomocí geometrických tvarů, linek a kombinací barev
- vychází z fyziologických zákonů zrakového vnímání
  - **Viktor Vasarely**, maďarský umělec žijící v Paříži, obrazy vyjadřují hloubku prostoru, iluze pohybu, barevnost deformující plochu – obraz **Vega 200**
  - Bridget Riley, britská umělkyně, která vytvářela pohyblivé prostory tak, že roztékala lidské oko a nutila sledovat pohybující se linie